Blogi

Kasvua konfliktien varjossa

Kansainvälinen talous, IMF | 20.04.2024 | Olli Rehn

KIRJOITTAJA

Olli Rehn
Johtokunnan
puheenjohtaja

Geopoliittisten jännitteiden kiristyminen on vakava haaste kansainväliselle yhteisölle. Kansainvälisen yhteisön perusarvot, kuten alueellinen koskemattomuus ja hyökkäyssodan tuomitseminen, eivät voi jäädä yksimielisyyden vaatimuksen jalkoihin.

Jokakeväinen maailmantalouden jamboree alkaa olla ohi. Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) ja Maailmanpankin kevätkokouksissa Washington DC:ssä olivat paikalla keskuspankit, valtiovarain- ja ulkoministeriöt sekä laajempi kansainvälinen yhteisö.

Viikon sana oli ”pehmeä lasku”. Näyttää siltä, että keskuspankit keskeisillä talousalueilla ovat saaneet inflaation hallintaan ilman vahinkoa talouskasvulle tai rahoitusvakaudelle.

Kevätkokouksia sävyttivät maailmantalouden ja kansainvälisten rahoitusmarkkinoiden yllättävän hyvänä jatkunut tilanne. Viime vuoden synkkä riskinäkymä ei ole realisoitunut, kasvu vakautuu ja inflaatio hidastuu edelleen. Tunnelmaa kuitenkin varjosti huolestuttava geopoliittinen tilanne, joka ei näytä lientymisen merkkejä.

Geopolitiikka vaikeuttaa kansainvälistä yhteistyötä

Avainasemassa on kansainvälisen yhteisön kyky yhteistyöhön. Viime vuodet eivät ole olleet helppoja: Ensin pandemia keskeytti kansainväliset kokoukset, sitten Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa ja informaatiovaikuttaminen löivät kiilaa kansainväliseen yhteisöön.

Venäjän sodan seurauksena IMF:n kansainvälinen valuutta- ja rahoituskomitean (IMFC) yhteisestä julkilausumasta ei tälläkään kertaa päästy sopuun. Pohjoismaiden ja Baltian vaalipiirin maat eivät voineet hyväksyä julkilausumaa, jossa Venäjää ei nimettäisi hyökkääjänä ja maailmantalouden vaikeuksien keskeisenä syynä. Suomen valtiovarainministeri Riikka Purra edusti vaalipiiriä ja

osoitti vankkumattoman tuen Ukrainalle.

Geopoliittisten jännitteiden kiristyminen on vakava haaste kansainväliselle yhteisölle. Siitä vain emme pääse mihinkään, että tarvitsemme kansainvälistä yhteistyötä ratkoaksemme globaaleja haasteita, kuten ilmastokriisiä. Kansainvälisen yhteisön perusarvot, kuten alueellinen koskemattomuus ja hyökkäyssodan tuomitseminen, eivät kuitenkaan voi jäädä yksimielisyyden vaatimuksen jalkoihin.

Maailmantalouden eriytymiskehitys ei paranna talouden näkymiä

Geotaloudellinen fragmentaatio eli maailmantalouden eriytymiskehitys oli kokousviikon iso huolenaihe. Taloudellisten yhteyksien väheneminen geopoliittisten kilpailijoiden välillä on jatkunut. Vielä viime vuonna geotaloudellisesta fragmentaatiosta keskusteltiin lähinnä riskinä, nyt sen nähdään aiheuttavan jo konkreettista vahinkoa kansainväliselle kaupalle. IMF ennustaa kansainvälisen kaupan toipuvan viime vuoden alhosta, vaikka se jääkin merkittävästi historiallista keskikasvua hitaammaksi.

Jos geotaloudellinen fragmentaatio johtaisi kansainvälisen kaupan ja pääomavirtojen eriytymiseen geopoliittisten jakolinjojen mukaisesti, olisi maailma köyhempi, epävakaampi ja alttiimpi shokeille.

Kiihtyessään maailmantalouden jakautuminen tekisi matalan tulotason maille sekä nouseville talouksille entistä vaikeammaksi kuroa kiinni elintasokuilua kehittyneisiin maihin. Myös Suomen kaltaisten kehittyneiden pienten avotalouksien vauraus on pitkälti avoimen, sääntöperusteisen maailmankaupan ansiota. On meidänkin etumme mukaista puolustaa vapaata kauppaa ja vastustaa kaupan rajoitteita.

Toki osa kaupan rajoitteista perustuu aitoihin turvallisuushuoliin. Taloudellisilla pakotteilla pyritään turvaamaan sääntöperusteinen maailmanjärjestys, jota ilman taloudellista vaurautta ei voida kestävästi luoda. Tasapainottelu turvallisuusnäkökulmien ja vapaan kaupan puolustamisen välillä voi olla vaikeaa.

Rakenneuudistukset kasvun vauhdittajiksi

Vaikka talousnäkymät ovat koko maailman mitassa muuttuneet vakaammiksi ja epävarmuus hälvennyt, paljastuu tarkemmalla katseella useita huolestuttavia kehityskulkuja. Talouskasvu on historiallisen hidasta: maailmantalouden 3 prosentin kasvu on reilusti alle pitkän aikavälin keskiarvon.

Samalla eri maiden näkymien eriytyminen jatkuu. Pandemian myötä entistä suuremmaksi revennyt matalan tulotason ja kehittyneiden maiden välinen kuilu jää toistaiseksi kuroutumatta umpeen. Päätalousalueista vain Yhdysvallat on ylittänyt pandemiaa edeltäneen BKT:n tason. Matalan tulotason kehittyvien maiden tuotanto on yli 7 % matalampi kuin ennen pandemiaa.

Inflaation hidastuminen jatkuu, mutta tahti vaihtelee kovasti eri maiden välillä. Siinä missä kehittyneiden maiden keskuspankkien odotetaan saavuttavan hintavakaustavoitteensa jo tämän vuoden lopulla, on nousevien talouksien keskuspankeilla vielä tehtävää.

Talouskasvun käynnistäjäksi kaivattaisiin IMF:n mukaan laajoja rakenneuudistuksia. Talouspolitiikan päättäjien olisi turvattava kestävän kasvun edellytykset mm. vahvistamalla hyvää hallintoa, vähentämällä byrokratiaa, parantamalla rahoituksen saatavuutta ja lisäämällä naisten osallistumista työmarkkinoille.

Asiasanat

IMF, kansainvälinen talous, kansainvälinen talouspolitiikka